

Moje miejsce- Miasto Ozimek

Herb Gminy Ozimek

Miasto Ozimek ma bardzo ciekawą historię, zabytki, przyrodę i posiada jeszcze wiele innych ciekawych rzeczy. (Königliche Hütte Malapane 1754, Hüttendorf Malapane 1762, Ozimek, Ociemek 1772, Ozimek 1784, 1859, Malapane do 1945, Ozimek po 1945). Są to nazwy miasta Ozimek, które zostawały nadawane w danych okresach. Ozimek zawdzięcza swoją nazwę młynarzowi, który zamieszkiwał tereny nad Małą Panwią w XVII wieku. Jednak na terenach Ozimka zostały znalezione dowody istnienia człowieka, przypuszczalnie na okres około 4200-1700 lat p.n.e. Tereny Ozimka do XIII wieku były mało zamieszkiwane z powodu dużego zalesienia i mało żyznej gleby. Historia osadnictwa rozpoczyna się z chwilą powstania odrębnego Księstwa Opolskiego, około 1281 roku, pod władzą Bolka I, po śmierci Księcia Władysława. Ozimek został dopiero zamieszkiwany dzięki budowie Huty Mała Panew, pierwsze domy wybudowano w 1765 roku dla urzędników i robotników. Choć już XIV i XV wieku istniały prymitywne huty żelaza w postaci kuźnic, które były sławne na całym Śląsku. Żelazo wytapiano w piecach łupkowych, które były napędzane wodą z rzeki Mała Panew. Po niedługim czasie od założenia huty, w 1767 założono pierwsze kolonie „Lasy”. Przeznaczono je głównie dla węglarzy, którzy mieli zaopatrywać hutę w węgiel drzewny. Każdy z kolonistów otrzymał działkę o pow. 1/2 hektara i 1/4 hektara łąki. W 1782r. kolonia „Lasy” liczyła 17 domów mieszkalnych, drewnianych i 107 mieszkańców. W 1802r. liczba mieszkańców Kolonii wzrosła do 133 osób. W 1829r. kolonię „Lasy” włączono do istniejącej osady Ozimek. Kolonia „Lasy” znajdowała się prawdopodobnie na dzisiejszej ulicy Wyzwolenia. W 1819 r. wybudowano w Ozimku kościół ewangelicki, którego autorem był Karla Friedericha Schinkla. W 1820 r. zbudowano drogę bitą z Opolą przez Ozimek do Zawadzkiego. Droga ta przebiegała obok huty przez rzekę Mała Panew, co spowodowało konieczność budowy nowego mostu. W 1827 roku zbudowano most żeliwny wiszący nad Małą Panew, autorstwa inspektora maszynowego Schotteliusa, który został wykonany w Hucie Małapanew. Kolejnym etapem była budowa i oddanie do użytkowania w 1858 r. odcinka linii kolejowej Opole-Tarnowskie Góry, która była druga na Śląsku. A w 1911 r. budowa bocznic kolejowej ze stacji w Ozimku do huty. W latach 1915-1930 powstają osiedla robotnicze przy ul. Częstochowskiej, jako zespół

budynków mieszkalnych wielorodzinnych murowanych. W 1933r. rozpoczęto budowę obwodnicy Opole-Częstochowa omijającej hutę. Ozimek w 1954 r. uzyskał prawa osiedla a 1962 roku prawa miejskie. wojnie w latach 1950-1980 rozwój huty spowodował rozbudowę miasta, powstały osiedla mieszkaniowe wielorodzinne oraz nowy układ komunikacyjny. Historyczny układ urbanistyczny miasta został niemal całkowicie zatarty.

Największym rozwojem dla miasta Ozimek było powstanie Huty Mała Panew w 1754 roku na miejsce młyna wodnego, którego właścicielem był chłop o nazwisku Ozimek. Zgodę na jej budowę wyraził wielki książę Fryderyk II, a realizatorem budowy i jak pierwszym jego zarządcą był nadleśniczy królewski Johann Georg Rehdanz. Posiadający znaczną wiedzę i doświadczenie w zakresie górnictwa i hutnictwa, zdobyte podczas licznych podróży po terenach przemysłowych Niemiec i Anglii. A Rehdanz zwrócił uwagę na tereny nad Małą Panwią, gdzie zaczęto budowę nad jej lewym brzegiem, między wsiami Krasiejów i Schodnia. Teren ten był dogodny ze względu komunikacyjnego, surowcowego i energii, której dostarczała rzeka Mała Panew. W sierpniu 1754 roku na miejsce młyna został postawiony pierwszy wysoki piec, a w następnym roku kolejny. W listopadzie 1754 roku na prawym brzegu powstały dwa piece do fryszowania. Do roku 1780 huta w Ozimku podlegała zwierzchnictwu Izby Wojenno-Dominalnej, a następnie do Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu. W 1782 roku urzędowi hutniczemu zostały podporządkowane huty: Małapanew, huta w Jedlicach i w Dębskiej Kuźni, co tworzyło jeden wielki zakład. Na początku huta produkowała głównie amunicję artyleryjską oraz garnki, kotły, piece żelazne, a od 1756 roku odlewy i żelazo w sztabach. Huta słynęła ze swoich produktów o wysokiej jakości. W XIX wieku huta należała do najlepszych w Europie. Tutaj wprowadzono innowacje techniczne i technologiczne między innymi po raz pierwszy w europie użyto koksu do wytopu surówki był to rok 1789. Huta rozwijała się także podczas II wojny światowej. W latach 1945 do 1980 huta należała do największych i nowoczesnych odlewni stali w Polsce. Podstawowymi wyrobami huty są odlewy staliwne i żeliwne, armatura przemysłowa i kolejowa, walce hutnicze, maszyny i urządzenia oraz konstrukcje stalowe.

W Ozimku można znaleźć niewielkie fragmenty łągów i grądów, w których dominują najczęściej olsza szara, jesion wyniśły, grab zwyczajny i dąb szypułkowy, spotkać można w dolinie Małej Panwi. W dolinach Małej Panwi wykształciły się interesujące zbiorowiska podmokłych łąk, w których stwierdzono występowanie storczyka kukułki szerokolistnej oraz goryczki wąskolistnej. natomiast w niewielkich powierzchniowo torfowiskach spotkać można chronioną roślinę owadożerną - rosiczkę okrągłolistną. Wśród zwierząt bezkręgowych objętych ochroną na uwagę zasługują: pająk tygrzyk paskowany oraz paź królowej, jeden z najpiękniejszych i najefektowniej ubarwionych motyli krajowych.

Grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich chronionych i rzadkich przedstawicieli. Z ryb zaliczyć do nich należy różankę oraz śliza. Z płazów spotkać tu można między innymi traszkę grzebieniastą, ropuchę zieloną, rzekotkę drzewną

i bardzo rzadką ropuchę paskówkę. Spośród gromady gadów na terenie gminy występują: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec, żmija zygzakowata oraz rzadki w Polsce gniewosz plamisty.

Zabytkami w Ozimku jest kościół ewangelicki i most wiszący żeliwny przy hucie Małapanew.

Most żeliwny wiszący:

Najstarszy w Europie most żeliwny wiszący, wykonany w 1827 r. w Hucie "Małapanew" według projektu inspektora maszynowego Schotteliusa. Most ten do 1938 r. służył ogólnej komunikacji na trasie Ozimek-Zawadzkie, a do dziś dnia jest w codziennym użytku, gdyż znajduje się na terenie Huty i po nim odbywa się ruch pieszy.

Kościół ewangelicko-augsburski

Kościół chrześcijański z denominacją luterańską pod wezwaniem św. Jana w Ozimku. Kościół poświęcono 8 kwietnia 1821, ma on status zabytku klasy zerowej. Budynek zaprojektował Karl Friedrich Schinkel. 19 września 1859 położono kamień węgielny pod budowę wieży kościelnej, a w 1860 odbyło się jej uroczyste poświęcenie. W 1962 kościół włączono do parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Opolu jako filiał. Obok wiszącego mostu łańcuchowego zaprojektowanego i wykonanego w hucie przez mistrza Schottelius'a w roku 1827 jest on najważniejszym zabytkiem dzisiejszego miasta.

Bartosz Sakra